

Kiezen voor wat écht telt

Verkiezingsprogramma 2022-2026
ChristenUnie Dijk en Waard

Kiezen voor wat écht telt

Verkiezingsprogramma 2022-2026 ChristenUnie Dijk en Waard

Inhoudsopgave

Woord vooraf	3
Wat zijn onze hoofdspeerpunten?	4
Inleiding	5
1. Bestuur, bewoners en maatschappelijk middenveld	5
1.1 Samen voor de nieuwe gemeente Dijk en Waard	5
1.2 Onze kernen en wijken centraal: pijlers van de samenleving	7
2. Zorg en maatschappelijke ondersteuning	8
2.1. Waar staan we?	8
2.2. Volksgezondheid	8
2.3. Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties	8
2.4. Laaggeletterdheid	9
2.5. Personen met verward gedrag	9
2.6. Mantelzorgers	10
2.7. Vrijwilligers	10
2.8. Inclusieve samenleving: Iedereen telt en doet mee	10
2.9 Langer zelfstandig	11
2.10 Ouderen	11
2.11 Zorg voor vluchtelingen	11
3. Gezin, jeugd en onderwijs	12
3.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren	12
3.2 Jeugdzorg	12
3.3 Onderwijs	13
4. Wonen voor iedereen	14
5. Energie, klimaat en natuur	16
5.1 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte	16
5.2 Inzameling herbruikbare grondstoffen	18
5.3 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid	18
5.4. Biodiversiteit	18
5.5 Toekomstbestendig waterbeheer	19
6. Mobiliteit	19
6.1 Voetgangers	19
6.2 Fiets	20
6.3 Openbaar vervoer	20

6.4	Parkeren	20
6.5	Verkeersveiligheid	20
6.6	Automobiliteit.....	21
7.	Economie en werk, uitkeringen en schuldenaanpak	21
7.1	Duurzame werkgelegenheid	21
7.2	Aan het werk	22
7.3	ZZP'ers	23
7.4	Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen	23
7.5	Werken en rusten.....	24
7.6	Recreatie en toerisme	24
7.7	Bloeiende detailhandel	24
7.8	Gezonde agrarische sector	24
7.9	Nieuwkomers en arbeidsmigranten	25
7.10	Armoede, schulden en preventie	25
8.	Kunst, cultuur en sport	26
8.1	Bibliotheken en overige culturele accommodaties	27
8.2	Monumenten en (kerkelijk) erfgoed	27
8.3	Musea.....	27
8.4	Evenementen	27
8.5	Sport	27
8.6	Sportaccommodaties	28
9.	Veiligheid	29
9.1	Een veilige samenleving	29
9.2	Drugs en drank	30
9.3	Prostitutie	31
9.4	Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld.....	31
9.5	Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld	32
10.	Financiën	32
	Conclusie	33
	Kandidatenlijst	33

Woord vooraf

Ieder mens is uniek en waardevol voor God. Wie je ook bent, wat je achtergrond ook is: jij telt mee. De ChristenUnie is blij met de gemeenschappen waarin mensen tot bloei komen. In gezinnen, verenigingen, sportclubs, kerken, bedrijven en instellingen. En natuurlijk in onze buurten, dorpen en wijken. Om die bloei te dienen, moet de overheid vertrouwen geven.

Te vaak:

- is een systeem belangrijker dan mensen;
- blokkeren kille doelstellingen en regels de menselijke maat;
- is er nauwelijks oog voor die ene;
- is er wantrouwen waar vertrouwen nodig is.

Dit moet radicaal anders. Het is tijd om recht te doen.

De ChristenUnie wil recht doen aan elke inwoner die bijdraagt aan de samenleving en aan iedereen die een helpende hand nodig heeft. Recht doen aan de schepping, want we zien de dramatische gevolgen van de klimaatcrisis; het laatste IPCC-rapport (rapport naar onderzoek van vervuiling door installaties e.d. in het kader van milieuvervuiling) is helder. Recht doen aan dat kind dat opgroeit in armoede en aan slachtoffers van mensenhandel. Wij willen recht doen aan woningzoekenden en recht doen aan onze waardevolle lokale economie. Dat moet de startpositie van onze nieuwe gemeente zijn!

We kunnen niet zonder rechtvaardige regels. Maar ook niet zonder de ruimte om daarvan af te durven wijken om iemand weer perspectief te geven. Ruimte voor oplossingen op maat. Daarom zet de ChristenUnie zich in voor een samenleving, voor ons land en onze wijken en dorpen, waar we recht doen. In dit verkiezingsprogramma staan onze ambities voor de nieuwe gemeente Dijk en Waard.

Wat is onze droom? Heerhugowaard loopt al jaren voorop in het duurzaam bouwen en inrichten van de gemeente. Langedijk heeft samen met Heerhugowaard veel natuur, groen en water: denk aan het Oosterdelgebied, Geestmerambacht, het park van Luna. En een rijke cultuurhistorie die samenhangt met het bouwen en werken in samenhang met water. We hebben mooie dorpen en wijken. En we bevinden ons in dit deel van de provincie in de buurt van veel goede voorzieningen zowel op het gebied van werk, cultuur en recreatie.

Een prachtige plek om te wonen! Onze nieuwe gemeente geeft ons de kans om die sterke punten nog beter te maken: een mooie groene gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is! Waar de gemeente samen met de inwoners, instellingen en bedrijven nagaat welke oplossingen we hebben voor de uitdagingen die op ons bordje liggen. Klimaatverandering, energietransitie, meer natuur, meer woningen voor jong en oud, openbare ruimte waar we blij van worden, schone lucht: allemaal zaken die veel energie zullen vragen. Maar ook samen met anderen moeten we werk maken van armoedebestrijding, goed onderwijs, werk: want iedereen telt mee en mag meedoen. Uit onderzoek blijkt dat veel mensen geen vertrouwen meer hebben in de overheid. Ook dat is een uitdaging voor de komende vier jaren: vertrouwen terugwinnen. Door te luisteren naar inwoners, samen te werken met hen en te laten zien dat de gemeente ook waarmaakt wat ze zegt.

Ons doel is om de mooiste en sociaalste gemeente van Noord-Holland te worden en te blijven. In die nieuwe gemeente werken inwoners en overheid schouder aan schouder samen om een samenleving te realiseren waarin iedereen écht telt.

Wij hebben uw stem nodig!

Wat zijn onze hoofdspeerpunten?

De ChristenUnie staat voor een gemeente

- met bloeiende wijken en kernen waarin iedereen meedoet, zich veilig voelt en participatie centraal staat. De gemeente is van iedereen en voor iedereen.
- waar woningen gebouwd worden voor alle doelgroepen. Snelheid van bouw staat hierbij voorop. Dit mag niet ten kostte gaan van groen.
- met bloeiende wijken en kernen met goede voorzieningen.
- waar rekening gehouden wordt met duurzaamheid. Waar gewerkt wordt aan leefbare groene wijken en waarin de energietransitie samen met inwoners wordt vormgegeven. Waar ruimte is voor economische ontwikkeling waarbij rekening wordt gehouden met het milieu.
- waarin het prettig wonen en recreëren is. We koesteren daarom onze natuurgebieden.
- waarin onze inwoners zich thuis en op straat veilig voelen.
- waarin we respect hebben voor elkaar, waar we rekening houden met elkaar, waarin geen plaats is voor discriminatie en waarin we elkaar helpen als dat nodig is.

Kortom: een gemeente waarin we ons thuis voelen

Inleiding

U heeft kennis kunnen maken van onze speerpunten. We stellen hoge ambities. De ChristenUnie stelt de inwoners centraal en we willen een sociale gemeente zijn.

Gemeentebestuur en ambtelijke organisatie werken samen met de inwoners aan het realiseren van zo'n gemeente. De ChristenUnie is een partij voor alle mensen. De Bijbel is onze leidraad voor politiek handelen. Vanuit die Bijbel weten we dat we allemaal uniek zijn en dat niemand meer of minder is dan de ander. We zijn gelijkwaardig, ongeacht geslacht, kleur, geaardheid of wat dan ook. We hebben allemaal onze eigen talenten gekregen waarmee we elkaar mogen dienen. We zijn er voor elkaar: ouders, jongeren, senioren, werkenden, werklozen, mensen met een beperking, allochtonen, de overheid en hebben elkaar nodig. De Bijbel leert ons respect te hebben voor de schepping: we hebben de aarde in bruikleen en moeten hem zo goed mogelijk achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. De Bijbel leert ons dat we allemaal talenten hebben gekregen waarmee we elkaar mogen dienen. Vanuit die principes willen wij ons inzetten voor alle inwoners van Dijk en Waard.

We hebben een moeilijke periode doorgemaakt vanwege de Coronacrisis. Dat heeft veel impact gehad op de samenleving. Inwoners raakten hun dierbaren kwijt, werden ziek en zaten of zitten nog met de nawerking van hun ziek zijn. Of ze werden eenzaam. Ondernemers zagen hun bedrijf in gevaar komen of moesten stoppen met hun onderneming. Mensen raakten hun baan kwijt. Onze jeugd kon niet naar school en elkaar niet ontmoeten. Het was soms moeilijk om het geduld te bewaren. Gelukkig kwamen er uit de samenleving ook hele mooie initiatieven in onderlinge hulp. En bood de overheid financiële ondersteuning. Ook leerden we onze eigen omgeving weer eens kennen en waarderen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'. Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in.

Ondanks de grote financiële uitdagingen voor onze nieuwe gemeente presenteren ons verkiezingsprogramma vol plannen voor Dijk en Waard die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: wij investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Dijk en Waard, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor de schepping.

De politici van de ChristenUnie maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving. Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren.

De ChristenUnie heeft dus een sterk en uniek antwoord op vragen over 'links of rechts' en over de rol van de overheid. Tussen een daadkrachtige overheid en draagvlak in de samenleving zoekt de ChristenUnie naar gemeenschappen om die te stimuleren in beweging te komen.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet zomaar opgeschreven maar gebaseerd op onze christelijke uitgangspunten. Tegelijk biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om af te stemmen en om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen (en andersom).

1. Bestuur, bewoners en maatschappelijk middenveld

1.1 Samen voor de nieuwe gemeente Dijk en Waard

We staan aan het begin van een nieuwe gemeente. Er heeft een jarenlang proces plaatsgevonden om de samenvoeging van Heerhugowaard en Langedijk te realiseren. Twee gemeenten die landelijke uitstraling hebben. Zowel Heerhugowaard en Langedijk hebben een VINEX-taakstelling gehad wat betekende dat er extra woningen gebouwd moesten worden ten behoeve van mensen woonachtig in

de regio Amsterdam. Met name Heerhugowaard heeft hierdoor een stedelijk karakter gekregen. Er zijn cultuurverschillen tussen beide gemeenten. Die moeten overbrugd worden. Er zijn ook overeenkomsten. Daar moeten we gebruik van gaan maken.

Er zijn veel stichtingen, verenigingen, ondernemers, kerken, maatschappelijke instellingen, scholen en inwoners met goede ideeën die allemaal iets betekenen voor de welvaart en het welzijn van onze gemeente. Tussen al die instanties moeten verbindingen gemaakt worden. Als gemeente moeten we over muren heen kijken en soms muren doorbreken om die verbindingen te realiseren.

De ChristenUnie wil inzetten op het meedenken van inwoners, via platforms en andere organisaties voorafgaand aan beleidsvorming in de raad. Inwonersinitiatieven willen we ruimhartig verwelkomen en inwonerparticipatie stimuleren wij omdat we ervan overtuigd zijn dat het goed is gebruik te maken van de kennis en ervaring van onze inwoners. De ChristenUnie wil dat continue burgerparticipatie een vanzelfsprekende en grote plaats inneemt bijvoorbeeld bij de invoering en de uitvoering van de Omgevingswet.

Inwonerpeilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken bij de besluitvorming moeten aanvullend zijn op het mandaat dat via de verkiezingen door de inwoners is gegeven. Juist bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad, die als hoeder van het algemeen belang, knopen doorhakt. Het lokaal bestuur blijft eindverantwoordelijk.

De rol van de kerken in de samenleving wordt nogal eens onderschat. Het is goed dat de gemeente in gesprek gaat met de kerken over die rol om te ontdekken hoe die eruitziet en hoe er kan worden samengewerkt ten behoeve van hulp in de samenleving.

Raadgevend referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. Het feit dat de uitslag niet bindend is, levert verwarring en ontevredenheid op. Een correct uitgevoerd participatiebeleid in besluitvormingsprocessen voorkomt dat er Referenda moeten plaatsvinden. Bovendien geldt voor de ChristenUnie: raadsleden zijn gekozen om zorgvuldig alle belangen af te wegen en weloverwogen besluiten te nemen. Laat hen het werk doen waarvoor ze het mandaat gekregen hebben.

Democratie is geen statisch begrip, maar een werkwoord. Daarom wil de ChristenUnie zich inzetten om inwoners en dus ook de jongeren in Dijk en Waard te betrekken bij de lokale democratie. Wij vinden dat nodig omdat door samen te praten over de uitdagingen in onze gemeente, we met elkaar tot gedragen oplossingen kunnen komen. In onze gemeente wil de ChristenUnie zich inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst. Dit doen we o.a. door: plannen van de gemeente te toetsen op de gevolgen voor jongeren (generatiecheck) en het raadplegen van de jongerenraad.

Communicatie met inwoners: voor veel mensen wordt de samenleving complex. Veel ouderen, allochtonen en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te kloppen voor hulp. De ChristenUnie wil dat de gemeente Dijk en Waard haar regels zo simpel mogelijk houdt.

De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners. In onze gemeente kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn dat Dijk en Waard:

- zorg draagt voor een open bestuur dat oor heeft en zicht heeft op wat er in de gemeente speelt. Dat betekent een betrokken college, gemeentebestuur en ambtelijk apparaat. En voor excellente dienstverlening;
- een loketfunctie in De Binding blijft beschikbaar voor inwoners;
- zorg draagt bij het ontwikkelen dat participeren van inwoners als eerste gebeurt bij het maken van een visie en niet pas als ze kunnen 'schieten' op een visie. Een belangrijk voorbeeld is de invulling van de omgevingsvisie en de nieuwe omgevingswet;

- werk maakt van betrokkenheid van jongeren bij het werk van de gemeente in brede zin door het organiseren van jaarlijkse debatavonden door jongeren uit het Voortgezet Onderwijs en gastlessen verzorgt in het Primair Onderwijs;
- de werkzaamheden van de jongerenraad stimuleert en faciliteert;
- zorgt dat inspraak samenspraak is. Dat is samen kijken welke mogelijkheden er zijn om plannen en ideeën gerealiseerd te krijgen;
- die zich een goed werkgever/opdrachtgever toont voor mensen met minder mogelijkheden op de arbeidsmarkt;
- zich actief inzet om verbinding en sociale cohesie in de samenleving te bevorderen en polarisatie tegen te gaan. Er zijn diverse instellingen en organisaties in Dijk en Waard, die direct of indirect actief zijn op het gebied van onderlinge verbinding van inwoners. Bijvoorbeeld door hulpverlening en vrijwilligerswerk. In verenigingen, kerken, instellingen en sportclubs. De gemeente neemt het initiatief om verbinding te leggen tussen de diverse organisaties om de bijdrage die zij verlenen in de samenleving effectief te laten verlopen;
- laat zien een aantrekkelijke en goede werkgever voor het ambtelijk apparaat te zijn. Dat vertaalt zich onder andere in goede, flexibele voorwaarden en voldoende ruimte om werk en privé te scheiden. Het ambtelijk apparaat moet ook een afspiegeling zijn van de gemeente; er moet voldoende oog zijn voor diversiteitsbeleid. Het gemeentehuis en de beide gemeentewerven zijn gesloten op zon- en feestdagen;
- actief zorg draagt voor het uitvoeren van integriteitsbeleid onder college-, raads- en burgerraadsleden en de ambtelijke organisatie;
- overleg voert met de gezamenlijke kerken over de rol van de kerken en de rol van de gemeente ten aanzien van hulp en afstemming daarvan bij maatschappelijke problemen.

1.2 Onze kernen en wijken centraal: pijlers van de samenleving

Inwoners verbinden zich in eerste instantie met hun eigen wijk of dorp. En daarna pas aan hun gemeente, regio of provincie. Zeker onze nieuwe gemeente zal voor veel inwoners nog als afstandelijk worden ervaren. De ChristenUnie waardeert onze buurten, wijken en dorpen als lokale gemeenschap en hecht aan het eigene en de vitaliteit ervan. De gemeente moet alle mogelijkheden benutten om bewoners van deze kernen te betrekken bij zaken die hen raken. Juist na de herindeling is specifiek kernenbeleid van groot belang.

De ChristenUnie wil dorpen en wijken eigen verantwoordelijkheid geven ondersteund met inspraak over de inzet van budgetten. Voor een degelijk kernenbeleid is het noodzakelijk beleidsvrijheid te geven om kleine projecten slagvaardig te kunnen aanpakken. Dorpsplatforms/wijkorganen worden gefaciliteerd om hun belangenvertegenwoordigende rol te kunnen vervullen. Voorwaarde is, dat er een duidelijk draagvlak voor de vereniging in de wijk moet worden aangetoond.

Dorpen en wijken zijn ook de plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten. Daarom streeft de gemeente ernaar in elk dorp/wijk of kern een plek te hebben waar die ontmoeting kan plaatsvinden. Waar mensen kunnen komen voor een praatje of een kop koffie; waar zo mogelijk gelegenheid is voor cursussen, feesten en bijeenkomsten, en waar periodiek vertegenwoordigers van de gemeente zijn voor informatie of overleg over zaken die spelen in die kern of wijk. Zoveel mogelijk wordt gebruik gemaakt van de bestaande infrastructuur, maar waar nodig moet er inzet zijn op het geschikt maken van een voorziening.

De speerpunten van de ChristenUnie voor onze dorpen en wijken zijn:

- de gemeente maakt als eerste een indeling van alle kernen en wijken in Dijk en Waard zodat een actief kernenbeleid kan worden ingevoerd;
- de gemeente inventariseert in alle kernen en wijken de wensen en ideeën die er leven en stelt samen met inwoners per kern/wijk vast welke van die ideeën en/of plannen uitvoerbaar zijn en wanneer deze kunnen worden uitgevoerd;
- wethouder en ambtelijk aanspreekpunt per kern die schakel kan zijn tussen verschillende dossiers en eerst naast de inwoners gaat staan om vervolgens te kijken wat de gemeente zou kunnen betekenen;

- iedere kern/wijk krijgt inspraak in de besteding van budgetten voor het onderhoud van die kern of wijk;
- de gemeente maakt zich sterk voor behoud van belangrijke bestaande voorzieningen op wijk- of dorpsniveau op het gebied van o.a. onderwijs, mogelijkheid om boodschappen te doen en sport;
- beschikbaarheid van voorzieningen 'om de hoek'; wijk-/buurtcentra/dorpshuizen;
- politieke vergaderingen in de kernen (bijv. commissievergaderingen).

2. Zorg en maatschappelijke ondersteuning

2.1. Waar staan we?

Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uitmaakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, verenigingen, geloofsgemeenschappen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en van eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. De coronacrisis heeft dit nog versterkt. Maar er ontstonden in die periode juist ook mooie initiatieven waarin mensen naar elkaar omzagen. Er is kracht in de samenleving. De ChristenUnie blijft daarom inzetten op een participatiesamenleving; het is belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in Dijk en Waard extra investeren in preventie en vroegsignalering. Want voorkomen is beter dan genezen.

De decentralisaties in de zorg liggen inmiddels ruim 5 jaar achter ons. Nog lang niet alles gaat goed, vooral omdat de integrale hulp aan inwoners in onze gemeente nog niet goed is ingericht; de transformatie in de zorg. De ChristenUnie pleit ervoor de (laatste) financiële schotten weg te halen en écht over de systeemwereld van de gemeente heen te kijken naar de concrete leefwereld van mensen en die geïntegreerd aanpakt. Dus schulden, werk, zorg etc. met behulp van één gezin, één aanpak.

2.2. Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Gezondheid is het uitgangspunt. Wij willen dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien. Op basis van het landelijke Preventieakkoord komt er in Dijk en Waard een lokaal Preventieakkoord. De gemeente maakt werk van gezonde voeding, geen alcohol, niet roken en voldoende beweging (eventueel m.b.v. JOGG: Jongeren op gezond gewicht) en neemt dit op in het lokale en/of regionale Preventieakkoord.

De levensverwachting van inwoners verschilt per wijk. De ChristenUnie maakt zich daar zorgen over en zet zich in om deze verschillen tegen te gaan: De gemeente stelt voor het ontwikkelen van het lokale gezondheidsbeleid en voor het bepalen van prioriteiten, een gemeentelijk gezondheidsprofiel of verschillende wijkgezondheidsprofielen op. Het liefst ziet de ChristenUnie een wijkgerichte aanpak. De gemeente formuleert een concreet gezondheidsbeleid, gebaseerd op data die bij de GGD voorhanden zijn over de gezondheid en ziektelast van de inwoners. In dat beleid worden inwoners, deskundigen in het sociaal domein, huisartsen, maar ook scholen en sportverenigingen betrokken bij de uitvoering.

2.3. Zorg voor inwoners in kwetsbare situaties

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd. Zorg op een menselijke schaal, bereikbaar en met een menselijk gezicht.

De gemeente moet vol inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners.

Bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning door de gemeente wordt een gesprek gevoerd met de aanvrager, samen met andere gezinsleden, mantelzorgers en/of een onafhankelijke cliëntondersteuner. De eigen regie van de inwoner moet voorop staan.

Als zorg niet via een Zorg –in natura (ZIN) contract geleverd kan worden dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg onder regie van de zorgvrager aan te vragen. De ChristenUnie wil het dat pgb-gebruik mogelijk blijft en dat inwoners die mogelijkheid kennen. Zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is.

In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening binnen de kerken. Kerken pakken steeds vaker maatschappelijke taken op. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen om wederzijds respect en versterking van de contacten tussen overheid en kerken gericht op signalering en het versterken van zorg dichtbij.

2.4. Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is in toenemende mate een probleem voor inwoners om mee te kunnen doen. Dit heeft o.a. effect op werk, gezondheid. Laaggeletterdheid is geen op zichzelf staande uitdaging: mensen die moeite hebben met basisvaardigheden hebben meer kans op financiële problemen (schulden); ze zijn minder betrokken bij de maatschappij doordat zij bijvoorbeeld minder digitale vaardigheden hebben. Ze hebben meer kans op werkloosheid en een grotere kans op een ongezonde leefstijl. Om ervoor te zorgen dat laaggeletterdheid in al deze domeinen wordt herkend en aangepakt is integraal werken binnen de gemeente van groot belang.

Voor de aanpak van laaggeletterdheid is daarom een actieve inzet van de gemeente van groot belang. De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- het creëren van een goede (non-)formele educatieve infrastructuur in onze gemeente;
- het structureel herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden draagt bij aan de aanpak van laaggeletterdheid. Om hen daarbij te helpen, is het belangrijk dat mensen die een aanvraag doen bij de balies van de gemeente, maar ook bij het UWV, de Leerwerkloketten en andere organisaties, worden gescreend op laaggeletterdheid. Deze organisaties komen namelijk veel in contact met kwetsbare doelgroepen, waaronder laaggeletterden. Als iemand (mogelijk) laaggeletterd is, kan hij of zij worden doorverwezen naar hulp bij scholing van de basisvaardigheden;
- kinderen die opgroeien in een laagtaalvaardige omgeving hebben een grotere kans om laaggeletterd te worden. Daarom is het van belang dat er aandacht wordt besteed aan goed taal- en rekenonderwijs in onze gemeente. Ook is het belangrijk dat er wordt gewerkt aan basisvaardigheden in de thuissituatie. Daarom is het van belang dat er vanuit de gemeente extra ondersteuning komt voor ouder en kind bij VVE (Voor en Vroegschoolse Educatie) en de basisschool. Hierover kunnen afspraken worden gemaakt in de Lokale Educatieve Agenda;
- Dijk en Waard maakt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams werk van de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid.

2.5. Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden en problemen worden niet tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen horen in ieder geval niet thuis in een politiecel, ze verdienen de aandacht van omgeving en hulp. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burens die 'anders' zijn.

Samen met de GGZ maakt de gemeente afspraken over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ. De gemeente blijft zich, in het kader van het hervinden van de eigen kracht, inzetten op zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag en op de beschikbaarheid van woonruimte. Ook investeren we in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere

samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhelpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.

Speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag niet leiden tot zorgmijding;
- de ChristenUnie wil dat hulpmiddelen hergebruikt worden;
- er moet één beschikking komen waarbij integrale afwegingen worden gemaakt voor zowel WMO, Participatiewet en Minimabeleid;
- Dijk en Waard werkt in overleg met onderwijs, bibliotheken en wijkteams aan de aanpak van (digitale) laaggeletterdheid;
- bij aanvragen van inwoners voor ondersteuning wordt er door de gemeente een gesprek gevoerd niet alleen met de aanvrager maar samen met gezinsleden, mantelzorg en/of een onafhankelijke partij zoals bijvoorbeeld MET.

2.6. Mantelzorgers

Om overbelasting bij de mantelzorgers te voorkomen is het belangrijk dat er dagbesteding en respijtzorg is in Dijk en Waard. De ChristenUnie wil dat de gemeente zich daarom gaat inzetten voor respijtzorg en voor de mensen achter de mantelzorg.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- Dijk en Waard ontwikkelt of faciliteert ruim aanbod voor mantelzorgondersteuning waaronder dagbesteding en respijtzorg. Daarnaast ontvangt elke mantelzorg minstens 1 keer per jaar speciale aandacht;
- de ChristenUnie wil speciale aandacht voor de jonge mantelzorgers die vaak de zorgtaken combineren met school of studie;
- in Dijk en Waard zorgen we voor soepele regels en lage drempels bij het aanvragen van een mantelzorgwoning.

2.7. Vrijwilligers

De ChristenUnie is trots op het werk dat vrijwilligers doen in Dijk en Waard. Zij zijn van grotewaarde voor onze samenleving. Daarom moet de gemeente vrijwilligerswerk faciliteren. Bovendien moet Dijk en Waard vrijwilligers of organisaties en verenigingen niet onnodig moeilijk maken door extra regels of beperkingen. Onze inzet is daarom:

- vrijwilligers kunnen indien nodig een gratis VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) krijgen;
- Dijk en Waard faciliteert de coördinatie en koppeling van vrijwilligers via bijvoorbeeld een loket;
- de gemeente biedt de mogelijkheid van een vrijwilligersverzekering.

2.8. Inclusieve samenleving: Iedereen telt en doet mee

Een inclusieve samenleving is met het VN-verdrag een stukje dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil meer. Mensen met een beperking moeten overal aan mee kunnen doen. Daarom wil de ChristenUnie dat de gemeente Dijk en Waard een inclusie-agenda gaat opstellen om zo daadwerkelijk verdere stappen te zetten naar een inclusieve samenleving.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente zorgt dat haar gebouwen, voorzieningen en evenementen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en in het bijzonder voor de mensen met een beperking;
- Dijk en Waard is (digitaal) bereikbaar voor mensen met een beperking;
- de openbare ruimte moet zodanig ingericht zijn dat mensen met een beperking ook fijn kunnen fietsen en wandelen in de gemeente;
- Dijk en Waard betreft de doelgroep bij het ontwikkelen van een inclusie agenda;
- de ChristenUnie wil dat de ook de jongeren met een beperking kunnen sporten. De gemeente moet actief zoeken naar mogelijkheden daarvoor;
- het OV en de haltes moet ingericht zijn voor mensen met een beperking zodat zij zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen;
- het systeem van de HugoHopper wordt in de gehele gemeente Dijk en Waard ingevoerd;

- het initiatief van WonenPlus Welzijn met het project van deur tot deur vervoer, ondersteund door diverse instanties en de gemeente moet structureel worden;
- er moeten voldoende openbare toiletten aanwezig zijn in drukke gebieden en verblijfsgebieden. Om dit te bereiken moet gemeente Dijk en Waard ook de toiletten in gemeenschappelijke gebouwen openstellen en overleggen met de horeca en ondernemers.

2.9 Langer zelfstandig

Steeds meer mensen wonen met of zonder hulpvraag langer thuis. Woningen in Dijk en Waard moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Dijk en Waard daarin samen met woningeigenaren en coöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft.

Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn, juist ook dichtbij. In onze kernen of wijken waar dit ingewikkeld is, moet de bescherming van kwetsbare inwoners voorop staan.

De ChristenUnie vindt dat er in elke wijk of dorp een laagdrempelige ontmoetingsplaats moet komen waar de inwoners elkaar kunnen ontmoeten en een praatje met elkaar maken; zie ook ons kernenbeleid. Sociale contacten zijn immers waardevol voor het welzijn en de gezondheid van de mensen en versterken de zelfstandigheid en eigen regie van mensen.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- woningeigenaren krijgen voorlichting over het levensloopbestendig maken van hun woning;
- de gemeente maakt het mogelijk om een lening te krijgen voor het levensloopbestendig maken van woningen;
- voor elke wijk en dorp moet er een actuele sociale kaart zijn, niet alleen digitaal maar ook een gedrukte kaart;
- de ChristenUnie wil ruimte geven aan woon-zorginitiatieven waarbij inwoners elkaar ondersteunen in de verschillende levensfasen.

2.10 Ouderen

Ouderen in Dijk en Waard verdienen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren nog prima en weten lang hun weg zelfstandig of met hulp in te vullen. Ook zijn zij vaak als vrijwilliger actief. Soms ontstaan er door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderende mobiliteit. Eenzaamheid ligt dan op de loer. De ChristenUnie heeft daar oog voor en wil zich inzetten om eenzaamheid te bestrijden.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de ChristenUnie wil dat ouderen ouder dan 75 jaar standaard een tweemaal per jaar bezoek krijgen van het wijkteam of vrijwilligers om (verborgen) problemen zoals eenzaamheid of financiële problemen vroegtijdig op te sporen;
- in overleg met wijkteams, kerken of verenigingen kijken of en hoe voorzieningen met een sociale functie aanwezig kunnen zijn en open kunnen blijven; zie ook het kernenbeleid;
- Dijk en Waard wordt een dementievriendelijke gemeente door een gerichte training aan te bieden aan medewerkers en andere belangstellenden;
- dementie in de samenleving wordt bespreekbaar gemaakt en de juiste zorg en ondersteuning wordt geboden aan mensen met dementie en hun mantelzorgers;
- Dijk en Waard heeft een website die 'ouderenproof' is;
- de ChristenUnie wil ook dat in samenwerking met de bibliotheek een cursus wordt aangeboden om ouderen nog meer digitaal vaardig te maken;
- omdat er weinig specifiek woningaanbod is voor ouderen daar bij het beleid op het gebied van woningbouw extra aandacht aan geven, bijvoorbeeld in de vorm van zogeheten 'knarrenhoven'.

2.11 Zorg voor vluchtelingen

Mensen die door omstandigheden huis en haard verlaten hebben, moeten al dan niet tijdelijk een veilig onderkomen krijgen. Dijk en Waard heeft een verantwoordelijkheid als het gaat om goede opvang van vluchtelingen eventueel in samenwerking met het COA.

De ChristenUnie wil dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in de samenleving. Dat begint met de taal leren, maar het kan sneller door actief deel te nemen aan de maatschappij. De gemeente Dijk en Waard moet de taakstelling van statushouders halen maar dit mag niet tot verdringing van de huizenmarkt leiden. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren en door het verbouwen van bedrijfspanden tot woningen.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers) werk en participeren in de samenleving. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de nieuwkomers leren dat de Nederlandse waarden en normen in Dijk en Waard leidend zijn.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente neemt haar verantwoordelijk in het huisvesten van statushouders;
- Dijk en Waard ondersteunt (financieel) maatjesprojecten die bijdragen aan kennismaking met onze waarden, cultuur en taal;
- ChristenUnie wil dat in Dijk en Waard werkt aan een snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers. De gemeente kan dit doen door het COA, kerken, scholen, Vluchtelingenwerk, Maatschappelijke organisaties hierbij te betrekken.

3. Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Dijk en Waard moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis onderwijs en zorg kunnen krijgen, ook zij die extra ondersteuning nodig hebben.

In Dijk en Waard is er onderwijs en ondersteuning die past bij de cultuur, identiteit en achtergrond van het gezin.

3.1 Ondersteuning van kinderen en jongeren

Een veilige basis voor gelukkige kinderen die zich goed ontwikkelen, is een stabiel, sterk en liefdevol gezin. Helaas heeft niet elke jongere een veilige basis of vervalt deze basis gedurende het leven.

Daarbij komt dat in de huidige cultuur verwachtingen van relaties hoog zijn en dat trouw in relaties niet meer vanzelfsprekend is. Voor kinderen is een echtscheiding vaak bijzonder ingrijpend, zeker bij vechtscheidingen.

De ChristenUnie vindt dat er ingezet moet worden op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen zodat kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed bij ouders wordt voorkomen.

Daarnaast vraagt deze tijd voorlichting over digitale veiligheid op scholen en aan ouders, zodat kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media. De gemeente gaat in overleg met maatschappelijke partijen na hoe dit concreet vorm kan krijgen.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de ChristenUnie pleit voor voorlichting voor aanstaande ouders over veranderingen in de relatie als gevolg van het vader en moederschap;
- Dijk en Waard ontwikkelt preventief echtscheidingsbeleid gericht op het versterken van relaties maar daarnaast ook tijdige hulp als een scheiding toch onvermijdelijk is;
- ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning moet laagdrempelig beschikbaar zijn. Deze moeten net als de trainingen van Centrum Jeugd en Gezin meer bekend worden;
- in overleg met maatschappelijke partners wordt aandacht gegeven aan hoe jongeren veilig om kunnen gaan met internet en sociale media.

3.2 Jeugdzorg

De professionele zorg voor jongeren neemt steeds meer toe. De kosten voor gemeenten zijn daarom de afgelopen jaren ook enorm toegenomen. Terwijl uit onderzoek blijkt dat veel op dit moment ingezette methoden weinig effectief zijn. In de praktijk blijkt dat versterking van gezinnen om

jongeren zelf te begeleiden het effectiefst zijn. Dit vraagt een andere aanpak dan die nu vaak wordt gebruikt.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- voldoende preventie juist al met vroegsignalering, waarbij partijen als de GGD (consultatiebureau), het centrum Jeugd en Gezin, huisartsen, onderwijs en kinderopvang betrokken moeten worden. Vroege aanpak voorkomt latere zware zorg;
- overleg met belangrijke jeugdzorgpartners over trajecten die effectief zijn en gericht op terugkeer naar huis;
- de gemeente zorgt samen met zorgpartners voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden;
- de leeftijdsgrens van jeugdzorg moet verhoogd worden naar 23 jaar en integraal aangepakt worden met toeleiding naar werk;
- inkoop van Jeugdhulp is niet alleen gebaseerd op prijs, maar vooral op kwaliteit;
- intensieve begeleiding gericht op versterking van gezinnen, waarbij in een integraal plan ook andere problemen (schulden, werk, zorg etc.) aangepakt worden;
- extra investeren in pleeggezinnen en deze ondersteunen zodat kinderen goed in eigen regio opgevangen kunnen worden maar ook dat de pleegouders het volhouden;
- de gemeente biedt tienermoeders ondersteuning, zorg en begeleiding;
- er moet in Dijk en Waard aandacht zijn voor de psychische gezondheid bij kinderen en ouders, en extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren.

3.3 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar zij zich ontwikkelen en andere kinderen en jongeren ontmoeten. Tijdens de coronacrisis is dit nog eens extra duidelijk geworden. School is ook een plek waar kinderen andere dingen leren dan thuis zoals omgaan met andere culturen, normen en waarden, omgang met leerlingen met een beperking. Kernbegrippen voor goed onderwijs zijn keuzevrijheid, vertrouwen, verantwoordelijkheid en professionaliteit. De ChristenUnie is voor vrijheid van onderwijs.

Elk onderwijs is bijzonder. Dat houdt in dat ouders die verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen kunnen kiezen voor een school die aansluit bij hun eigen cultuur, waarden, identiteit en idealen. De gemeente Dijk en Waard moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren. Dijk en Waard beschikt over een uitgebreid aanbod van zowel basis- als voortgezet onderwijs; gespreid over de totale (nieuwe) gemeente. Deze voorzieningen moeten zoveel mogelijk in stand blijven. Bij krimp moet nagegaan worden hoe de keuzevrijheid en spreiding zo optimaal mogelijk in stand kunnen blijven.

Het onderwijs in Dijk en Waard biedt gelijke kansen voor alle leerlingen, onafhankelijk of zij nu beperkt zijn of van de financiële situatie van de ouders of van de wijk waarin de school staat. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Zij geven uitvoering aan het bieden van inclusief onderwijs aan alle kinderen. Onderwijs, preventie en jeugdhulp moeten op elkaar afgestemd worden en gezamenlijk organiseren wat voor leerlingen nodig is om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

De ChristenUnie stimuleert een warme overdracht als een kind nu van Primair Onderwijs (PO) naar Voortgezet Onderwijs (VO) gaat, of omdat kinderen toch naar een andere school gaan vanwege extra hulp.

Kinderen zijn geen dossiers of nummers. Het gebeurt wel eens dat daarbij problemen ontstaan en dat is niet de bedoeling. Zeker niet voor kwetsbare kinderen. De gemeente organiseert dialoogtafels waar alle partners (BO/PO/VO/Kinderopvang, Buitenschoolse opvang en Jeugdzorg) samen nagaan hoe de samenwerking binnen de gemeente versterkt kan worden.

In ons land moeten kinderen tot een bepaalde leeftijd naar school. Dijk en Waard zet zich daarom zo maximaal mogelijk in om schooluitval om wat voor reden dan ook te voorkomen.

Kinderopvang kan een goede rol spelen bij de ontwikkeling van kinderen door bijvoorbeeld Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE). Onderwijs en buitenschoolse opvang werken steeds meer samen. De

buitenschoolse opvang wordt een steeds belangrijkere partner in de ontwikkeling van kinderen, op andere vlakken dan in het onderwijs. Samenwerking kan de ontwikkeling van kinderen versterken. De gemeente kan de beschikbaarheid van goede locaties voor kinderopvang bij het onderwijs stimuleren. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt in Dijk en Waard zoveel mogelijk op elkaar afgestemd zijn. Dit kan door actief de samenwerking te zoeken door bijvoorbeeld aan te haken bij een lokaal netwerk of dat lokale ondernemers gestimuleerd worden stageplekken beschikbaar te stellen.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente werkt zoveel mogelijk samen met het onderwijs (PO en VO) en kinderopvang/buitenschoolse opvang (en andere relevante partijen) voor het versterken van preventie en vroegsignalering. Via dialoogtafels wordt nagegaan hoe de samenwerking gericht op een doorgaande ontwikkeling van (kwetsbare) kinderen kan worden ingevuld;
- financiële redenen mogen nooit een reden zijn om geen gebruik te maken van vroeg- en voorschoolse voorzieningen. Deelname moet in z'n geval bekostigd worden door de gemeente;
- tussen zorginstaties en scholen/buitenschoolse opvang vindt goede afstemming plaats;
- de ChristenUnie ziet voor de gemeente een stimulerende rol, en waar nodig faciliterend om projecten te ondersteunen op het vlak van:
 - bevorderen leesvaardigheid (al of niet samen met de bibliotheek);
 - het voorkomen van pesten;
 - het versterken van kansen voor iedereen;
 - bewust worden van je eigen waarde;
- er komt extra begeleiding vanuit het wijkteam voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie bijna niet naar school komen;
- in Dijk en Waard krijgen kwetsbare jongeren of beperkte jongeren uit het speciaal onderwijs de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving;
- goede kinderopvang en buitenschoolse opvang in aansluiting op het onderwijs wordt zoveel mogelijk gefaciliteerd;
- de gemeente moet binnen de arbeidsmarktregio inzetten op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven;
- Dijk en Waard moet zelf stageplekken creëren voor de jongeren uit de eigen gemeente. We vragen vooral aandacht voor stages van Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO) leerlingen;
- de ChristenUnie vindt het belangrijk dat de scholen 'gezonde' scholen zijn. Bovendien dat de gebouwen duurzaam zijn en dat de schoolpleinen groen en klimaat adaptief zijn;
- Dijk en Waard stimuleert en faciliteert meer plek voor Samen naar School klassen. Dat zijn klassen waar ook kinderen met een beperking samen optrekken met kinderen zonder een beperking. Stichting KANZ heeft hier een goed initiatief in genomen dat verdere aandacht en uitbreiding verdient.

4. Wonen voor iedereen

Ieder mens heeft ruimte nodig. Ruimte om te wonen, te werken, te reizen en te recreëren. Maar de ruimte is beperkt, belangen botsen. Natuur, stikstof, woningnood, klimaat en economie, produceren en consumeren, de keuzes van de ChristenUnie zijn ingegeven door het beschermen van het natuurlijk evenwicht dat God in de schepping heeft gelegd. Duurzaam ruimtegebruik is het uitgangspunt.

Wonen gaat over zoveel meer dan stenen stapelen. Wonen gaat over samenleven, over samenhang, over gemeenschappen in een straat, buurt of wijk. Inwoners maken zich volgens de ChristenUnie terecht zorgen over de woningmarkt, want is er straks wel een passende en betaalbare woning voor onszelf, onze ouders en onze kinderen? De ChristenUnie zet zich in voor de kansen van starters en jonge gezinnen, voor waardig wonen voor ouderen, voor betaalbaar en duurzaam wonen voor iedereen.

Een goed betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachttijden voor sociale huurwoningen, koopwoningen worden steeds duurder door de overspannen woningmarkt en de behoefte aan betaalbare huurwoningen in de vrije sector is groot.

De ChristenUnie wil dat de gemeente met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert. Zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw. Daarbij is doorstroming van ouderen naar specifieke huisvesting die aansluit bij hun behoeften een speerpunt, waardoor voor anderen woningen beschikbaar komen.

De gemeente heeft de afgelopen jaren enorm veel gebouwd en kan niet onbeperkt in de groene gebieden van de gemeente blijven bouwen. Verdichting in de bebouwde ruimte zal daarom een belangrijke richting moeten zijn. En dit in nauw overleg met bewoners in aansluiting op de nieuwe omgevingswet. Inzet op bouw in het Stadshart en Stationsgebied, die reeds ingezet is, moet worden vervolgd op plekken die daarvoor geschikt zijn, zoals de Oostrand, de Westpoort en de Scheg.

De ChristenUnie wil dat de gemeente woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen, maar vraagt daarbij wel duidelijk kaders via een gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie moet aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. Woningcorporaties dragen zorg voor voldoende sociale huurwoningen. Zij spelen ook een rol op de koopmarkt. De ChristenUnie zet in op toename van 'sociale' koop. Het is goed dat er steeds meer betaalbare koopwoningen komen.

Woningcorporaties hebben een blijvende taak ten aanzien van de leefbaarheid, op het niveau van de buurt en de wijk. Daarbij organiseren corporaties het leefbaarheidsbeleid niet alleen, maar vooral met inwoners in Dijk en Waard.

De openbare ruimte is van ons allemaal. Deze is niet alleen bestemd om ons te verplaatsen. Ook is dit een ruimte om te ontmoeten, te spelen en te ontspannen. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan soms ook goed door inwoners samen gedaan worden. Iedereen wenst tenslotte een leefomgeving waar het prettig wonen, werken en recreëren is, maar daarvoor moet je wel goede afspraken met elkaar maken.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- het woonbeleid van onze gemeente is gebaseerd op de actuele vraag én de toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven. Naast de woningcorporaties krijgen ook dorpsplatforms, wijkraden en huurdersverenigingen een prominente rol bij het opstellen van de woonvisie. Verdichting van de bestaande bebouwing, bouw bij het station en het zoveel mogelijk openhouden van de nog beschikbare groene ruimte zijn daarbij uitgangspunten;
- de gemeente voert door middel van een woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen een integraal en duurzaam woonbeleid. Levensloopbestendige woningen zijn de norm;
- woningen worden duurzaam gebouwd en de gemeente zet in op verduurzaming van bestaande woningen (nul-op-de-meter). Met de woningcorporaties maakt de gemeente afspraken over volledige verduurzaming van hun woningbestand die betaalbaar blijft voor inwoners;
- de gemeente faciliteert verduurzaming door leningen te verstrekken om verduurzaming te kunnen financieren door bewoners;
- de gemeente stimuleert de beschikbaarheid van voldoende woningen voor alle doelgroepen, maar richt specifiek de aandacht op woningen voor jongeren, starters, ouderen, stuwshouders en mensen die een beschermde woonomgeving nodig hebben. Daarmee wordt ook de doorstroming voor andere doelgroepen gestimuleerd;
- de gemeente besteedt aandacht in de prestatiecontracten met de woningcorporaties aan de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid van de wijken en de sociale koopsector;
- de gemeente draagt er zorg voor dat er bij nieuwbouwprojecten minimaal 40% van de woningen worden gebouwd in de categorie 1 en 2 (sector betaalbare woningen).
- leegstaande gebouwen worden zoveel mogelijk worden hergebruikt;

- solidariteit tussen wijken. De toenemende segregatie (verschillende groepen in de samenleving scheiden zich van elkaar af, bijvoorbeeld door etnische verschillen) lossen we niet van één kant op. In Dijk en Waard willen we niet alleen goedkope woningen in goedkope wijken bouwen en dure woningen in dure wijken, maar ook duurdere woningen bouwen in goedkope wijken en goedkopere woningen in dure wijken. We gaan voor een norm van 40% sociale nieuwbouw, woningen voor kwetsbare doelgroepen en ouderen en eventueel een aanwijzing voor huisvesting voor arbeidsmigranten;
- de gemeente onderzoekt door mogelijkheid hoe doorstromen gerealiseerd kan worden;
- de ChristenUnie is voor een woonverplichting bij nieuwbouw (zodat huizen niet opgekocht worden door huisjesmelkers);
- bescherm huurders en particuliere kopers beter. De ChristenUnie wil dat Dijk en Waard een verhuurvergunning invoert. Hiermee kunnen huisjesmelkers, malafide verhuurders en bemiddelingsbureaus effectief worden bestreden en vooral studenten en arbeidsmigranten beter worden beschermd tegen wanpraktijken. Het recente beleid van woonplicht die zowel in Langedijk als Heerhugowaard is ingevoerd is hiervan een goed voorbeeld;
- de gemeente geeft ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden indien hier goede afspraken worden gemaakt en worden nagekomen;
- de natuur in de gemeente Dijk en Waard wordt zo 'beleefbaar' en toegankelijk mogelijk door aanleg en onderhoud van goede wandel-, fiets- en beleefpaden.

5. Energie, klimaat en natuur

Mensen zijn onderdeel van een prachtige schepping. We laden ons op in mooie landschappen en genieten van de wonderlijke schoonheid van bloemen, bomen, insecten en andere dieren. In de afgelopen coronaperiode bleek het belang daarvan nog eens extra. Dijk en Waard en de regio om ons heen heeft wat dat betreft veel moois te bieden.

De ChristenUnie wil krachtig inzetten op de hoopvolle en noodzakelijke beweging die gaande is naar een groene, duurzame economie die zich houdt aan de grenzen van de aarde en aan de norm van ecologische en sociale gerechtigheid. Wij willen en moeten af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energie neutrale huizen worden de norm. Grondstoffen willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in en om Dijk en Waard. Voor deze plannen kunnen we niet zonder samenwerking met en enthousiasme van onze inwoners.

De Sustainable Development Goals (of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn 17 afgesproken wereldwijde doelen op het gebied van klimaat, armoede en onderwijs. De ChristenUnie wil dat onze gemeente deze SDG's integreert in al het beleid de komende periode. Wij vinden dit heel belangrijk omdat deze 17 duurzaamheidsdoelen dé wereldwijde duurzaamheidsagenda vormen maar ook sterk vervlochten zijn met de opgaven in Dijk en Waard. Ook onze gemeente is onmisbaar bij het behalen van de doelen!

5.1 Betaalbare en klimaatvriendelijke energie en warmte

Heerhugowaard en Langedijk hebben in het verleden al sterk ingezet op duurzaamheid en energiebesparing en –opwekking. Deze ontwikkeling moet versterkt en uitgebreid worden. De ChristenUnie wil toe naar een lokaal vormgegeven energiesysteem van volledig hernieuwbare energie. De gemeente heeft de regie in deze lokale energietransitie en zorgt er ook voor dat het doel haalbaar en betaalbaar is en iedereen de overstap mee kan maken.

Energiecoöperaties brengen de energietransitie dichterbij de burger en maken lokaal eigendom mogelijk. Daarom willen we dat het gemeentebestuur deze coöperaties voor vol aanziet en als het nodig is praktisch en financieel ondersteunt. Dit geldt ook voor projecten voor kleinere maatregelen thuis, zoals isolatie.

De ChristenUnie is voor de inzet van energicoaches die inwoners begeleiden bij het zetten van stappen in het verduurzamen van hun woning en inwoners helpen om de subsidiemogelijkheden optimaal te benutten. Isolatie van de woning is de eerste stap. Daarna volgen maatregelen als zonnepanelen en de inzet van warmtepomp of aansluiting op een warmtenet. De gemeente ondersteunt ook de minima bij het verduurzamen van hun woning.

Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, zoals zonne-energie en windmolens, en dat zij kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld en kan op allerlei manieren: van een gebiedsgebonden bijdrage die terugvloeit naar de lokale samenleving tot een aandeelhouderschap van inwoners/coöperatie.

De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. Dit betekent nogal wat voor een eigenaar van een bestaande woning. De gemeente speelt hier op in door te zorgen voor passende plannen. Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald. Waar aardgas wordt vervangen door duurzame warmte, stimuleren we het investeren in isolatie zodat de energierekening omlaag gaat en de betaalbaarheid voor iedereen mogelijk is.

De ChristenUnie wil de potentie van aardwarmte, warmtewinning uit oppervlaktewater, afvalwater en drinkwater meer benutten. Lage en midden-temperatuur warmtenetten hebben meerwaarde voor de verwarming van woonwijken. De samenwerking met de HVC wordt voortvarend voortgezet.

Op basis van deze ervaringen en de Transitievisie warmte die de gemeente(n) in 2021 moeten opstellen, moet dit verder concreet worden voorbereid. We willen daarbij ruimte voor publieke investeringen in warmtenetten en zien een belangrijke rol voor de publieke netwerkbedrijven, waaronder de HVC. Ook willen we ruimte voor participatie vanuit de buurt en voor coöperatieve modellen van warmtenetten.

Opwekking van zonne-energie op daken en in gevels is een uitstekende vorm van meervoudig ruimtegebruik. Door de groei van elektrische mobiliteit zal de vraag naar laadmogelijkheden toenemen. Daarom wordt geschiktheid van daken voor zonne-energie en het aanleggen van laadinfrastructuur verplicht in het Bouwbesluit utiliteitsbouw. De ChristenUnie vindt het belangrijk zorgvuldig met zonne-energie projecten om te gaan. Daarom ook zijn we kritisch als het gaat om zonne-parken op het land. Want eerst moet de gemeente zich richten op het plaatsen van zonnepanelen op de grote lege daken van gebouwcomplexen, waaronder gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen, maar ook corporatiebezit en VVE's. De gemeente geeft het goede voorbeeld, ook op het gebied van energiebesparing en zuinige verlichting.

In de RES zijn plannen gemaakt, waarbij inzet op windmolens in sommige gevallen op weerstand kan stuiten wegens o.a. geluidsoverlast. Van belang is dat de afstand van bewoning tot de windmolens zodanig is dat dit volgens objectieve normen niet leidt tot gezondheidsproblemen. Plaatsing langs (snel)wegen waar geen bebouwing aanwezig is, is een belangrijke zoekrichting. Voor grootschalige zon- en windprogramma's hanteert de gemeente ook sociaal-maatschappelijke kaders (inspraak, participatie, welke gebieden eerst) met aandacht voor:

- actieve betrokkenheid van omwonenden, grondeigenaren en overige belanghebbenden;
- zorgvuldige integratie in het landschap (meervoudig ruimtegebruik);
- de gemeente hanteert de principes van de Gedragscode Zon op Land;
- bij keuzes voor het plaatsen van zonnepanelen in onze gemeente gaan we gebruik maken van de Zonneladder (een systeem waarin aangegeven wordt in welke gewenste volgorde zonne-energie projecten toegepast dienen te worden).

Energiebesparing bedrijfsleven: De gemeente moet de lokale industrie uitdagen om samen een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden. Verduurzaming kan een positief effect hebben op de lokale economie en werkgelegenheid.

Duurzaamheid pakt Dijk en Waard blijvend integraal aan en zoals dat in ieder beleidsstuk waar het relevant is, wordt meegenomen (duurzaamheidstoets).

De gemeente neemt in de verkeers- en vervoersplannen CO2-emissiereductie integraal op. Met aandacht voor alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer.

In de komende raadsperiode maken we het gemeentelijke inkoopbeleid volledig duurzaam en eerlijk: 100% schone energie uit Nederland en producten die voldoen aan de regels van eerlijke handel.

Met woningcorporaties maken we afspraken gericht op het energieneutraal (nul-op-de-meter) maken van het gehele woningbezit met als doelstelling dit in 2030 te bereiken. De totale woonlasten moeten daarbij gelijk blijven.

5.2 Inzameling herbruikbare grondstoffen

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2025 mag er nog 30 kilo restafval per persoon per jaar zijn. Gelukkig wordt er steeds minder eenmalig bruikbaar plastic verstrekt. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. De ChristenUnie wil afval zien als grondstof. Als afval goed gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De invoering van Diftar (betalen voor de hoeveelheid afval die je aanbiedt) zal daarbij onvermijdelijk zijn. Ook het centraal (in de wijken) inleveren van restafval is een goede manier om afval te scheiden. Hierbij wel aandacht voor gezinnen (luiers), ouderen en mensen met een beperking en mensen die wonen in hoogbouw. Het tegengaan van zwerfafval heeft prioriteit. Hergebruik via kringloopwinkels en het afvalbrengstation wordt gepromoot. Ook met de lokale branche- en ondernemersverenigingen wordt nagegaan hoe meer circulair kan worden gewerkt en afval kan worden verminderd (bijv. voor het uitwisselen van lokale reststromen).

De kringloopwinkels krijgen veel tweedehands goederen aangeleverd waaronder ook goederen die niet meer verkoopbaar zijn. De kringloopwinkels moeten de mogelijkheid hebben om deze goederen kosteloos af te leveren bij de Gemeentewerven in Dijk en Waard.

5.3 Klimaatadaptatie en Natuurbeleid

Gelukkig hebben we veel natuur in onze gemeente, ondanks de vele woningbouw die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Dat is ook goed voor de mens. Landelijk is het beleid om meer bomen te planten om CO2 vast te leggen en droogte en hitte tegen te gaan. Ook moet er meer in natuur worden geïnvesteerd om de te grote hoeveelheid stikstof te compenseren. Onze gemeente kan daarom nog mooier worden.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de komende periode behouden we de groene gebieden die we hebben en waar mogelijk breiden we het groen uit, vooral waar deze een NNN-status hebben (Natuurwerk Nederland) of als verbindingszone gelden. Ook gaan we na waar *tiny forests* (kleinschalige bosjes) kunnen worden aangelegd;
- de authenticiteit van het Oosterdelgebied wordt zoveel mogelijk beschermd;
- we vervangen zoveel mogelijk bestrating door groen(stroken);
- we streven naar meer bomen in onze gemeente. Uitgangspunt daarbij is dat elke basisschoolleerling een boom plant;
- we pleiten bij de provincie voor meer middelen om Geestmerambacht zo groen mogelijk te houden. Verdichting en vergroening moeten hand in hand gaan om hittestress te verminderen, biodiversiteit in de stad te vergroten en bij te dragen aan schonere lucht en betere leefbaarheid. We ondersteunen particuliere initiatieven die daaraan bijdragen;
- de ChristenUnie pleit voor goede voorlichting (campagne) over het stoken van hout en over het nut van houtrookfilters.

5.4. Biodiversiteit

De biodiversiteit(soortenrijkdom) neemt schrikbarend af. Doel is om de biodiversiteit en natuurrijkdom te versterken. Juist onze groene gemeente met veel natuur- en cultuurlandschap biedt daarvoor kansen.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- vergroening van het stedelijk gebied (met gebruikmaking van inheemse soorten);
- natuurvriendelijke maatregelen bij plagen;
- slim maaien van de bermen zodat insecten leefgebieden overhouden;
- voorlichting geven aan inwoners over hoe zij zelf kunnen bijdragen aan meer biodiversiteit;
- gemeentegrond alleen te verpachten onder strikte duurzaamheidsvoorwaarden gericht op behoud of versterking van de biodiversiteit.

5.5 Toekomstbestendig waterbeheer

De afgelopen zomers is duidelijk geworden dat we steeds meer risico's hebben op periodes van droogte en hitte maar ook van overvloedige neerslag. Ook kan verzilting van het water een aandachtspunt worden. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente een strategie ontwikkelt. Dit vraagt goede samenwerking met de waterschappen.

Er moet een plan komen waarin de gemeente en het waterschap het watersysteem als één systeem beschouwt, los van de verschillende verantwoordelijkheden. Waterschappen kunnen meer binnenstedelijk investeren dan ze tot nu toe doen, immers het merendeel van hun inkomsten komt uit de bebouwde omgeving.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de komende raadsperiode wordt het klimaatadaptatieplan samen met het waterschap voortvarend uitgevoerd. In 2019 hebben we in Langedijk het Ambitiedocument Duurzaam Langedijk 'Oog voor morgen', vastgesteld. Doelstellingen: Energietransitie, Circulaire Economie, Klimaatadaptatie & Biodiversiteit;
- inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met de tuincentra etc.;
- er wordt zoveel mogelijk ingezet op een aparte afvoer en gebruik van regenwater;
- de komende raadsperiode blijven we inzetten op de aanpak van achterstallig rioolonderhoud;
- de gemeente stimuleert de aanleg van groene daken en geeft zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit en zonnepanelen leveren meer rendement.

6. Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Goede wegen, fiets- en voetpaden en OV-verbindingen zijn noodzakelijk om economische, sociale en culturele activiteiten te ondernemen. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar. Maar de groeiende mobiliteit mag niet ten koste gaan van onze leefomgeving (fijnstof, lawaai, parkeeroverlast).

Meer dan de helft van de verplaatsingen gebeurt op korte afstand. Daarom krijgt langzaam verkeer in Dijk en Waard voorrang. Dit maakt onze woonomgeving leefbaar, veilig en duurzaam. Goede wandel- en fietspaden stimuleren ook gezond bewegen.

De ChristenUnie zet zich de komende periode in voor de verdere verduurzaming van de mobiliteit (volledig CO₂-neutraal in 2040), voor het vermijden van overbodig (sluip)verkeer en voor vergroting van het aandeel lopen, fietsen en openbaar vervoer in de totale mobiliteit in onze gemeente. Om deze duurzame mobiliteitstransitie te realiseren investeren we in sociaal veilige wandelroutes in onze wijken en kernen, in meer ruimte voor de fiets met een fijnmazig netwerk van doorfietsroutes met een hoge kwaliteit in afstemming met onze buurgemeenten, in snelle, frequente en rechtstreekse busverbindingen en in een goede afstemming tussen mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling.

6.1 Voetgangers

Barrières voor voetgangers moeten verdwijnen, te beginnen bij basisscholen, winkelcentra, sport- en zorgvoorzieningen en andere belangrijke ontmoetingsplekken en de looproutes daarnaartoe.

Knelpunten in onze oude kernen moeten zo goed mogelijk worden opgelost. Verhoogd liggende

trottoirs moeten op elke hoek voorzien zijn van op- en afritbanden voor rolstoelen, rollators en kinderwagens. Voetpaden moeten volledig gebruikt kunnen worden dus obstakels worden weggehaald en overhangend groen of heggen teruggebracht tot de erfrens.

Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie in overleg met de buurt voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.

6.2 Fiets

Dijk en Waard moet een fietsvriendelijke gemeente worden. Er is de afgelopen tijd veel onderzoek gedaan naar meer mogelijkheden voor de fiets. En er zijn al goede voorzieningen aangelegd. De ChristenUnie wil een fietsagenda gericht op verdere groei van het fietsverkeer. Inzet is door deze extra investeringen het fietsgebruik flink te laten groeien. In samenwerking met de omliggende gemeenten en de provincie investeren we ook in veelgebruikte woon-werk routes, o.a. door de aanleg van snelfietspaden in overleg met onze buurgemeenten.

Fietsroutes moeten comfortabel zijn en worden daarom waar mogelijk uitgevoerd in rood asfalt.

Er komen meer fietsstraten waar de auto 'te gast' is en de fiets het primaat (hoofdgebruiker is) heeft. De gemeente gaat bij nieuwbouw of herstructurering van wijken uit van het fietsverkeer en richt wijken fiets- en kindvriendelijk in. Er komen sociaal veilige fietsverbindingen die wijken onderling snel verbinden. Paaltjes op fietspaden veroorzaken veel ongelukken. Deze worden zoveel mogelijk verwijderd.

6.3 Openbaar vervoer

Het streven naar upgradering van het station Heerhugowaard moet sterk worden voortgezet. Ook de busverbindingen naar het station vanuit verschillende delen van de gemeente verdienen blijvend de actieve aandacht van de gemeente.

De gemeente zet samen met de provincie in op slimme combinaties van doelgroepenvervoer (regiotaxi's, scholierenvervoer, Wmo-vervoer) en openbaar vervoer op plekken en tijden waar reguliere buslijnen onvoldoende rendabel zijn. Alle bushaltes worden toegankelijk gemaakt voor mobiliteitsbeperkten, voor zover dit nog niet gebeurd is. De gemeente spant zich in om onze kleine kernen goed bereikbaar te houden voor het OV. Als reguliere OV-lijnen niet haalbaar zijn, is er een goed laagdrempelig alternatief beschikbaar zoals de Hugohopper en/of buurtbus.

6.4 Parkeren

Bij nieuwbouw en herstructurering gaan we in en herstructurering parkeren zo veel mogelijk centraal aan de rand van de wijk organiseren. Ook wil de ChristenUnie dat de gemeente het gebruik van deelauto's stimuleert waardoor er minder blik op straat komt en de parkeeroverlast vermindert. Zo kunnen woonstraten worden vergroend en autoluw worden ingericht en hebben voetgangers, fietsers en spelende kinderen daar het eerste voorrecht. Zo stimuleren we duurzame mobiliteit, worden wijken leefbaarder en veiliger en is er plaats voor meer woningen.

Betaald parkeren wordt alleen toegepast als het niet anders kan, zoals bij Middenwaard.

Er moeten voldoende plaatsen zijn voor het (snel) opladen van auto's. Daarbij verkennen we de mogelijkheid dit te realiseren op parkeerterreinen van supermarkten en onze winkelcentra.

Een auto voor de deur is handig maar kost ook veel ruimte. Straten vol blik zijn minder leefbaar. Elke gewone personenauto wordt gemiddeld 23 uur per dag niet gebruikt. Door het gebruik van deelauto's te stimuleren kan veel ruimte worden bespaard en stimuleren we de verduurzaming van de mobiliteit. Zo bespaart elke autodeler 8 tot 13% CO₂.

6.5 Verkeersveiligheid

Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.

Het verkeer moet vooral voor voetgangers en fietsers veiliger worden.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- wij zetten in op jaarlijks terugbrengen van het aantal verkeersslachtoffers ten opzichte van de jaren daarvoor;
- als uitgangspunt voor de maximum snelheid binnen de bebouwde kom hanteren we 30 kilometer. Uitzonderingen daarop zijn onder meer wegen met openbaar vervoer en ringwegen; daar geldt 50 kilometer per uur. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximumsnelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen;
- op basis van registratie van de ongevallen brengt de gemeente ten minste elke vier jaar de zogenaamde 'gevaarlijke plekken' in beeld.
- de gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen en richt de omgeving van scholen veilig in. Dijk en Waard werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen op basisscholen en bij instellingen en stimuleert dat scholen zich aansluiten bij het verkeersveiligheidslabel. (www.verkeersveiligheidslabel.nl).

6.6 Automobilititeit

Verkeersmanagement: Snel en veilig naar je wijk, rustig en veilig in de wijk. Door slimme aanpassing van kruispunten, groene golven en dynamisch verkeersmanagement ('intelligente' verkeerslichten die op basis van verkeersaanbod werken en niet volgens vaste patronen) wil de ChristenUnie de doorstroming verbeteren. Dit levert ook milieuwinst op. Voor de doorstroming is het van belang dat de N242 bij de spoorbrug wordt verbreed. Verder wordt onderzocht wat er nodig is om het wegennetwerk via de A9/N9/N194/N23 en de noordzijde van de HAL-ruit met de N9/N504/N242 verder in te vullen en wat daarbij prioriteit heeft.

Zero-emissie-stadslogistiek: Vanaf 2025 worden de winkelcentra bevoorrad door zero-emissie voertuigen en zijn alle vuilniswagens in de gemeente uitstootvrij.

Om achterstanden in het onderhoud te voorkomen moet de gemeente werken met actuele onderhoudsplannen voor de (vaar)wegen en bruggen. Bij onderhoud overlegt de gemeente met externe partijen op het gebied van kabels en leidingen zodat de weg maar een keer 'open' hoeft.

Per dag rijden diverse pakketdiensten vele kilometers door onze gemeente voor het bezorgen en ophalen van bestellingen. Pakketautomaten bijvoorbeeld op station Heerhugowaard en het stimuleren van het afhalen van pakketjes bij afhaalpunten in wijkwinkelcentra tijdens het boodschappen doen kan de omvang van dit verkeer beperken.

7. Economie en werk, uitkeringen en schuldenaanpak

7.1 Duurzame werkgelegenheid

De ChristenUnie staat voor een economie die er is voor mensen in plaats van andersom. Een goede markt komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. Werk geeft voor veel mensen een belangrijke invulling van het leven: het geeft mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling, voor contacten met andere mensen en uiteraard inkomen.

Bedrijven en ondernemers in Dijk en Waard zijn onmisbaar. Ze zijn van grote waarde voor onze economie, leefbaarheid en zeker in onze regio: voor voeding. Ze creëren werk en zorgen voor innovaties. Een sterke lokale en regionale economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar ook om de kwaliteit van leven.

Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei rekening houdt met de grenzen die de aarde en de gezondheid van mensen stellen. De coronacrisis heeft laten zien hoe sterk

bedrijven ook afhankelijk zijn van een goed functionerende overheid. Aan de andere kant mogen we van ondernemers en bedrijven vragen om ook dienstbaar te zijn aan de lokale samenleving.

Veel mensen hebben de afgelopen periode een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het rijk. Mensen met een eigen zaak of ZZP'ers. Het is belangrijk dat zij hun beroep weer op kunnen pakken en uit hun bedrijf weer een inkomen kunnen halen.

In onze gemeente maken bijna 1.100 mensen gebruik van de bijstand/participatiewet. Het is goed dat we veel regelingen hebben om deel blijven nemen aan de samenleving, en om een fatsoenlijk inkomen te hebben. Er zijn daarnaast te veel mensen die ondanks een baan dichtbij of onder de armoedegrens leven. Ook het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede. Dit willen we niet laten gebeuren. Gezien het belang van werk voor mensen aan de ene kant en de moeilijk vervulbare vacatures aan de andere kant voeren we een activerend uitstroombesluit voor mensen met een uitkering.

De gemeente speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven (vooral het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Meer werkgelegenheid in onze eigen regio kan het aantal (auto) verplaatsingen naar de Randstad verminderen. De ChristenUnie komt op voor ondernemers.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- Dijk en Waard stelt zich op als partner voor ondernemers;
- de gemeente moet goede voorwaarden scheppen, en lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap stimuleren;
- we hebben een activerend beleid om mensen met een uitkering zoveel mogelijk de kans te geven om uit te stromen;
- gemeentelijke inkoop doen we zoveel mogelijk lokaal of regionaal. (MKB vriendelijk aanbesteden);
- de gemeente organiseert halfjaarlijks overleg met de Bedrijfskring van Dijk en Waard;
- ondersteuning van starters en doorgroeiers. Succesvolle ondernemingen zijn allemaal ooit klein begonnen. Het is belangrijk dat de lokale overheid starters op de arbeidsmarkt ondersteunt met goede werkplekken, waar afstemming, kruisbestuiving en ondersteuning kan plaatsvinden;
- de ChristenUnie Dijk en Waard wil dat de lokale overheid investeert in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid. Onder andere betekent dat goede en snelle fietspaden, OV dat alle kernen en ook de buitengebieden bereikt en een goed netwerk van wegen om onze gemeente. De N242 bij de spoorbrug moet verbreed worden. Ook een goede digitale infrastructuur (glasvezel) is van groot belang gebleken de afgelopen periode en wordt alleen maar belangrijker;
- Dijk en Waard zet zich in voor goede samenwerking tussen de gemeente en de provincie en omliggende gemeenten in onze regio als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid en zorgdragen voor voldoende mogelijkheden tot scholing;
- sociale ondernemers krijgen een grotere kans bij aanbestedingen en overheidsinkoop; bij alle aanbestedingen is *social return* een voorwaarde;
- voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan. Dit loket sluit aan bij het provinciale loket;
- bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte betreft de gemeente ondernemers bij de planning en de werkzaamheden om draagvlak te creëren en de overlast te beperken.

7.2 Aan het werk

De arbeidsmarkt is constant aan het veranderen. Naast vaste contracten bij bedrijven, beginnen steeds meer mensen voor zichzelf als ZZP'er; ook naar aanleiding van de gevolgen van de coronacrisis. Binnen de zorg, logistiek, en de bouw volgen de technologische ontwikkelingen elkaar snel op. Nieuwe beroepen komen op en mensen die al lang in een bedrijf werken, zullen vaker moeten worden bij- of omgeschoold. Voor de een is dat vanzelfsprekend, voor de andere persoon is dat lastig. Vooral jongeren zijn daarin kwetsbaar.

De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn.

De gemeente Dijk en Waard stimuleert vestigingsbeleid voor bedrijven waarvan de werkgelegenheid aansluit bij de plaatselijke behoefte/scholing.

Voor mensen met een beperking moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in, en maakt bedrijven enthousiast hiervoor, ook door ze te ontzorgen.

Met de Participatiewet is de rol van de gemeenten en de Sociale Werkvoorziening veranderd. Het samengaan van de WNK en Haltewerk in de SORA (Sociale Onderneming Regio Alkmaar) kan een stevige impuls bieden om mensen op maat te ondersteunen bij het vinden van passend werk en daarvoor getraind te worden. De gemeenten houden een belangrijke verantwoordelijkheid om via deze organisaties mensen te ondersteunen op weg naar passend werk.

Speciaal aandacht moet er zijn voor inwoners die uit een gevangenis terugkeren. Het ondersteunen bij het zoeken van werk en wonen helpt om het leven weer op te pakken.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende werkervaringsplekken en participatiebanen;
- er wordt via WNK/Haltewerk in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken;
- de ChristenUnie vindt dat de gemeente heel zorgvuldig moet zijn als het gaat om het vragen van een tegenprestatie. Het is belangrijk een tegenprestatie zoveel mogelijk aansluit bij de eigen kennis en talenten van mensen. De tegenprestatie mag niet ten koste gaan van regulier werk en ook mantelzorg geldt als tegenprestatie;
- de gemeente zet zich extra in om mensen met psychische klachten aan het (vrijwilligers-)werk te krijgen;
- aandacht voor mensen die terugkeren vanuit een gevangenis;
- in Dijk en Waard komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, en vormen van regelarme bijstand. Bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones, het doen van parttime werk, duidelijk beleid m.b.t. giften en bijverdiensten en door het mogelijk te maken een eigen bedrijf of onderneming te starten met behoud van uitkering.

7.3 ZZP'ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP'er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen.

Het voeren van een bedrijf aan huis moet een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt.

ZZP'ers in Dijk en Waard worden waar nodig begeleid en praktisch ondersteund, bijvoorbeeld door de beschikbaarheid van goed en snel internet voor de hele gemeente te bevorderen, één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers en flex-plekken in publieke ruimten open te stellen voor startups.

7.4 Duurzame bedrijven en duurzame bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen in Dijk en Waard behoren een visitekaartje van de gemeente te zijn, maar zijn dat niet altijd. Het zijn de plaatsen waar geld verdiend wordt, ondernemers elkaar ontmoeten en banen worden gecreëerd, maar ook plaatsen waar inwoners de hele dag verblijven om te werken.

In overleg met het bedrijfsleven gaan we daarom leegstand voorkomen. In overleg met ondernemers(verenigingen) zetten we op tijd in op herstructurering van bedrijventerreinen om tegemoet te komen aan veranderende behoeftes van bedrijven aan ruimte. Leegstand trekt criminaliteit aan en heeft een negatief effect op de verdere ontwikkeling van deze terreinen.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- we zorgen voor goede bereikbaarheid per OV, fiets en auto;
- we maken bedrijventerreinen aantrekkelijker door groene ruimtes toe te voegen zodat er gesport en gewandeld kan worden in de pauzes en avonduren;
- de ChristenUnie wil dat de gemeente samen met de ondernemers inzet op energiebesparing bij bedrijven en opwekking van duurzame energie;
- we stimuleren de circulaire economie door kenniskringen die zich richten op het besparen van grondstoffen, energie en het gebruik maken van elkaars warmte of energie;
- de ChristenUnie is tegen 'verdozing' van het buitengebied. We verzetten ons tegen de bouw van distributiecentra in ons groene gebied.

7.5 Werken en rusten

De ChristenUnie hecht grote waarde aan een goede balans tussen werken, zorgen en rusten. De ontwikkeling naar een 7X24-uurs economie lijkt niet te stoppen, ook in Dijk en Waard. Tegelijkertijd zien we mensen op zoek naar meer rust en onthaasting. De coronacrisis heeft die behoefte onderstreept. Onze samenleving en economie gedijen als er rustmomenten zijn. Vanuit onze christelijke levensovertuiging genieten wij van de zondag als collectief rustmoment. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken, en een zevende dag om te genieten van rust, kerkbezoek, verstillingsmomenten en van gezin en familie.

We zien dat door de toename van koopzondagen veel kleine zelfstandigen het extra moeilijk hebben gekregen en soms zelfs door eigenaren van winkelcentra worden gedwongen hun winkel op zondag open te stellen.

De ChristenUnie is geen voorstander van zondagsopenstelling. Winkeliers mogen niet gedwongen worden om hun winkel op zondag te openen. De gemeente moet dit garanderen en bewaken. Verder gaan we na of de huidige zondagsopening aansluit bij de wens van ondernemers.

7.6 Recreatie en toerisme

De coronacrisis heeft geleerd dat we nog meer moeten investeren in ontspannen dicht bij huis. Onze gemeente heeft daar gelukkig goede mogelijkheden toe. Samen met recreatie- en toeristische ondernemers gaan we na of de huidige mogelijkheden van verblijfsrecreatie in en rond onze gemeente voldoende zijn en waar nodig gaan we aan de slag met de verbetering daarvan.

Naast goede ontsluiting van onze toeristische trekpleisters gaan we inzetten op een optimale ontsluiting van fiets- loop- (en vaar)verbindingen. Daarnaast zetten we in op gebiedspromotie, samen met inwoners en lokale ondernemers.

7.7 Bloeiende detailhandel

De detailhandel verandert van aard en structuur. Dit is versneld door de coronacrisis. Hierop moeten we de komende periode inspelen. De ChristenUnie let hierbij op de leefbaarheid van onze kernen en op sociale veiligheid in en rond winkelgebieden. Coffeeshops en gokhallen dragen daar niet aan bij.

Door een gezamenlijke aanpak van winkelcriminaliteit en een goed winkellocatiebeleid wordt de positie van (kleine) winkeliers verbeterd.

De ChristenUnie zet zich in voor optimaal onderhoud en de uitstraling van de openbare ruimte bij onze winkelcentra Middenwaard en de Broekerveiling. Toegankelijkheid voor mensen met een beperking is een belangrijk punt van aandacht hierbij.

In de kleinere kernen/stadswijken zetten we in op het behoud van functies. Kleine winkelcentra zijn erg belangrijk voor de leefbaarheid en sociale contacten. We gaan hier creatief mee om, bijvoorbeeld door het combineren van functies.

7.8 Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze

agrarische sector die al zolang aan onze regio is verbonden en heeft hart voor boeren en tuinders. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving.

Bij het opstellen van een visie op het buitengebied wil de ChristenUnie inzetten op een toekomstbestendige agrarische sector. Kernwoorden: kringlooplandbouw, lokale voedselketens en de boer als medebeheerder van de openbare ruimte.

Landbouwondernemingen krijgen de ruimte voor een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap. Aanleg van glasvezel en rioolvoorzieningen zijn belangrijk voor deze sector. Er is ook ruimte voor nevenactiviteiten als kamperen bij de boer en boerderijwinkels.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente organiseert halfjaarlijks overleg met de Land- en Tuinbouw Organisatie-noord (LTO-noord). In dit afstemmingsoverleg komt in ieder geval aan de orde: de aanpak van biodiversiteit en het schouw- en maaibeleid;
- in het maaibeleid wordt naast de biodiversiteit en de verkeersveiligheid ook het voorkomen/beperken van probleem-onkruiden zoals Jacobskruid, bereklauw en stekeldistels één van de prioriteiten;
- in het afstemmingsoverleg komt in ieder geval aan de orde: aanpak van biodiversiteit en schouw- en maaibeleid;
- met voortvarendheid wordt de aanleg van het glasvezelnet opgepakt/gestimuleerd;
- er wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om rioolvoorzieningen te verbeteren zonder dat hier een te hoog prijskaartje aan hangt.

7.9 Nieuwkomers en arbeidsmigranten

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook voor hen geldt: hoe eerder, hoe beter.

Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen. Binnen de nieuwe inburgeringswet zijn hiervoor voldoende mogelijkheden. De gemeente zorgt dat er een goede verbinding is tussen de nieuwe inburgeringswet en de ondersteuning bij en bemiddeling naar werk.

Ook in onze gemeente werken en wonen arbeidsmigranten. Zij zijn voor onze lokale en regionale economie belangrijk maar vormen een kwetsbare doelgroep. Regelmatig hebben zij te maken met uitbuiting, mensenhandel, slechte woonomstandigheden en door de taalbarrière is het moeilijk deel uit te maken van onze samenleving.

De ChristenUnie is voorstander van lokaal beleid dat bijdraagt aan integratie en dat het risico op uitbuiting, dakloosheid en overlast beperkt.

7.10 Armoede, schulden en preventie

Door schulden en armoede kunnen mensen vaak niet goed meedoen in de maatschappij. Dat verhindert het vinden van werk, verslechtert de gezondheidssituatie en zet kinderen op achterstand.

In Dijk en Waard groeien te veel kinderen in armoede op. Veelzeggend is dat 60 procent van deze arme kinderen, werkende ouders heeft. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op.

Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Wij willen de vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat, doorbreken.

Armoederegelingen zijn bedoeld om mensen en gezinnen te helpen. Nu is het een wirwar van regels die veel administratieve rompslomp veroorzaakt. De ChristenUnie wil dat gezinnen optimaal gebruik maken van de regelingen. Dit is onderdeel van één gezin, één plan en één regisseur. Deze regisseur zorgt ervoor dat op alle fronten wordt meegedacht: werk en opleiding, maar ook goed in je vel zitten

(psychische en fysieke gezondheid) zijn belangrijke factoren. Om geldstress te voorkomen wil de ChristenUnie dat de gemeente via Haltewerk voor schulden een aanpak voor het hele gezin hanteert.

Er moet doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer aangeboden worden op ontmoetingsplekken in de wijken. De gemeente spreekt met woningcorporaties en energieleveranciers af dat zij betalingsachterstanden tijdig melden en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen.

Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid kosten geld. De gemeente zorgt dat ook de minima in Dijk en Waard mee kunnen doen en profiteren van een lagere energierekening. De gemeente kijkt ook kritisch naar het eigen gedrag als schuldeiser.

Voor mensen met een laag inkomen is een collectieve zorgverzekering beschikbaar, met een aantrekkelijk tarief en scherpe randvoorwaarden, zoals o.a. een compensatie van of meeverzekerd eigen risico. De collectieve zorgverzekering is ook beschikbaar voor minima.

De ChristenUnie wil dat voorzieningen voor hulp en financiële ondersteuning beter bekend zijn bij de doelgroep, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de Voorzieningenwijzer.

De toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen is zo laagdrempelig mogelijk.

O.a. scholen en sportverenigingen wordt gevraagd alert te zijn op signalen van armoede bij kinderen en deze te melden bij het Sociaal Plein.

Bij regelingen voor minima moet de gemeente rekening houden met de groep die qua inkomen net boven de bijstandsnorm zit.

Schulden: Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook voor schuldeisers en de samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen, vindt de ChristenUnie dat de gemeente snelle en toegankelijke schuldhelpverlening moet bieden via Halte Werk. Het Platform Armoedebestrijding en andere organisaties, zoals Schuldhelpmaatje moeten betrokken worden in het traject van het bestrijden van schuldenproblematiek. Daarbij wordt ingewikkelde bureaucratie vermeden.

En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op gemeentelijke steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie, een vervoersmiddel of een gerichte subsidie daarvoor.

8. Kunst, cultuur en sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kunst, cultuur en creativiteit verrijken het leven en de samenleving. Kunst kan confronteren, stilzetten, ontspannen, wakker schudden en verbinden. Kunst bepaalt ons ook bij de manier waarop wij als mensen het beeld zijn van God als creatieve Schepper.

In onze culturele instellingen werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van onze samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en hoeder van ons culturele klimaat en erfgoed.

Kunst is ook voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten.

De ChristenUnie is voor cultuur in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. We koesteren onze eigen lokale geschiedenis. Kinderen uit gezinnen in armoede kunnen (bijvoorbeeld met behulp van een minimapas, of via het Jeugd Cultuurfonds) korting krijgen of gratis deelnemen. Dit wordt ook meegenomen in subsidievoorwaarden voor culturele instellingen. De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.

8.1 Bibliotheken en overige culturele accommodaties

Voor veel inwoners van Dijk en Waard is de bibliotheek de toegang tot boeken, informatie, een cursus en ontmoeting. Ook is de bibliotheek belangrijk als aanvulling op het leesonderwijs voor kinderen, laaggeletterden en nieuwkomers. Bibliotheekvoorzieningen staan, mede door veel bezuinigingen, meer en meer onder druk. De ChristenUnie wil sluiting van vestigingen zoveel mogelijk voorkomen. Multifunctioneel, innovatief en duurzaam denken is de oplossing.

Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen, etc. te vinden en te versterken.

8.2 Monumenten en (kerkelijk) erfgoed

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in onze dorpen en kernen. Het zijn bakens in een veranderende wereld en brengen herinneringen mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en we kijken daarbij ook naar nieuwe invullingen van oude gebouwen. Kerken zijn als religieus erfgoed beeldbepalend in steden en dorpen. Voor veel Nederlanders dragen kerken herinneringen aan belangrijke momenten in het leven. Kerken bieden een plek voor erediensten en bezinning. Veel kerken verliezen echter hun functie en daardoor dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Niet alle kerken kunnen behouden worden, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

8.3 Musea

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale/regionale geschiedenis vraagt zorgvuldigheid. Museum Broeker Veiling te Broek op Langedijk, het Oude Gemaal Poldermuseum en het Regthuis in Oudkarspel zijn van cultuurhistorisch belang voor Dijk en Waard. Museum Broeker Veiling vraagt een jaarlijkse forse subsidie om in stand te kunnen blijven. Uit onderzoek moet blijken welke subsidie nodig is om een volwaardige functie te kunnen blijven vervullen.

8.4 Evenementen

Evenementen en festivals moeten veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs).

8.5 Sport

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Dijk en Waard. Jong, oud, mindervalide, arm, getalenteerd of gewoon gezellig met elkaar; voor iedereen moet sport beschikbaar zijn. Sport brengt mensen in beweging. Sport stimuleert lichaam en geest tot optimale prestaties en bevordert een gezonde en vitale samenleving. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties. De ChristenUnie zet zich in voor een toegankelijke sportwereld. Iedereen is welkom!

Sport brengt ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun, zeker nu deze door de coronacrisis grote klappen hebben gehad.

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren om doelen te stellen en samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen, in het bijzonder voor de jeugd, zonder fysieke drempels. Het is van groot belang dat alle kinderen kunnen sporten. Ook de kinderen uit een gezin met een kleinere portemonnee.

Het stimuleren van minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten om meer te gaan bewegen staat hoog in het vaandel bij de ChristenUnie. De ChristenUnie pleit voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

In Dijk en Waard nodigen ook de verschillende fiets-, vaar-, wandel- en hardlooproutes en veilige 'ommetjes' uit tot bewegen en meedoen.

Bij het plannen, bouwen en uitvoeren van groot onderhoud van (nieuwe) wijken wil de ChristenUnie dat er plaats komt voor zoveel mogelijk openbare beweegplekken en -routes in de openbare ruimte. Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten. We zorgen ervoor dat er ook speeltuinen zijn voor kinderen met een beperking.

8.6 Sportaccommodaties

Naast het zo beweeg-vriendelijk mogelijk inrichten van de openbare ruimte is het belangrijk dat de sportaccommodaties goed onderhouden, toegankelijk voor mensen met een beperking en veilig zijn. De gemeente staat in nauw contact met de sportverenigingen en heeft de behoefte aan voorzieningen goed in beeld en maakt op basis daarvan een (financiële) jaarplanning. De gemeente probeert alle verenigingen op een eerlijke maar ook financieel passende manier de bedienen. Daarbij houdt de gemeente rekening met een goede spreiding van sportvoorzieningen over onze kernen en wijken. De ChristenUnie wil ook dat de gemeente het accommodatiebeleid afstemt met omliggende gemeenten met als doel elkaar en de sportdeelname te versterken.

De gemeente stelt samen met verenigingen een sportakkoord op waarin onder andere afspraken staan over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie en racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid.

Alcohol en sport gaan niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt ontmoedigd. De ChristenUnie pleit daarom voor een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen.

Dijk en Waard is een waterrijke gemeente. De gemeente stimuleert daarom dat elk kind in Dijk en Waard aan het einde van de basisschoolleeftijd het zwem-ABC heeft.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

De gemeente:

- zorgt ervoor dat sport, kunst en cultuur betaalbaar en toegankelijk is voor iedereen;
- regelt door Dijk en Waard loop- en wandelroutes eenduidig worden gemarkeerd en waar kan uitgebreid worden;
- werkt eraan dat er verspreid door Dijk en Waard beweegapparaten gerealiseerd worden voor alle doelgroepen: senioren, jongeren, kinderen en inwoners met een beperking;
- zorgt ervoor dat Social Leisure Langedijk en Sportservice Heerhugowaard samen een gemeente brede organisatie wordt. Social Leisure is een alternatief voor exploitatie van maatschappelijk vastgoed waarbij gekeken wordt door de bril van de inwoners hoe sport en cultuur georganiseerd wordt. SSL, Sportservice Heerhugowaard, en Cool Heerhugowaard krijgen van de gemeente Dijk en Waard de opdracht om samen te gaan werken. Professionalisering moet hierbij ten gunste komen de maatschappij staan. Op deze wijze wordt gewerkt naar een sociale onderneming waarbij het samenwerkingsverband een verbinding factor wordt in het Sociaal Domein van Dijk en Waard;
- zorgt ervoor dat er samenspeeltuinen worden gerealiseerd (kinderen met en zonder beperking kunnen elkaar ontmoeten en samen spelen);
- stimuleert de samenwerking tussen de Bibliotheek, onderwijs en culturele en cultuurhistorische instellingen;
- zorgt ervoor dat het Duizend Eindlandenrijk geen Giethoorn wordt.
- zorgt ervoor dat de musea van Dijk en Waard behouden blijven, maar dat de subsidiering kritisch gevolgd en bekeken wordt;
- Ontmoedigt het alcoholbeleid in sportkantines;
- stimuleert het zwemonderwijs, zodat ieder kind aan het einde van de basisschool het zwemdiploma ABC heeft;

- geeft ruime voorlichting aan minima zodat regelingen binnen het Sociaal Domein optimaal benut worden om sport- en cultuurdeelname mogelijk te maken;
- zorgt dat de Bibliotheek voldoende middelen ontvangt om de bevolking te ondersteunen op het gebied van cultuur, taalontwikkeling en laaggeletterdheid, gebruik van media en integratie te ondersteunen.

9. Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Als inwoner van Dijk en Waard wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Maar de ChristenUnie vindt ook dat de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, samengaan met verantwoordelijkheden.

Naast de wettelijke taak van de overheid zien wij een grote rol voor de samenleving. Juist ook als het gaat om veiligheid.

Elke buurt of wijk heeft een eigen aanpak nodig en inwoners moeten betrokken zijn bij het opstellen daarvan. Juist inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waarin jongeren veilig naar school gaan en kinderen ruimte hebben om te spelen, waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten. Kortom, daar waar het op alle momenten van de dag voor iedereen veilig is om binnen en buiten te zijn.

Veiligheid gaat over meer dan alleen het beschermd worden tegen geweld. Een schone en nette buurt zorgt bij veel bewoners al voor een veel veiliger indruk dan wanneer een buurt of straat er verwaarloosd uitziet. De ChristenUnie wil zich er dan ook voor inzetten dat de openbare ruimte in Dijk en Waard er netjes en verzorgd uitziet.

9.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte, aanpak van daders.

De gemeente stelt een integraal veiligheidsbeleid vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende buurten. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan. In een veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeenteraad invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie.

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester, politie en openbaar ministerie waarin gesproken wordt over resultaten. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijdtijden e.d. van politie, brandweer en ambulances. De gemeenteraad moet een stevige vinger aan de pols houden bij beleid dat naar de veiligheidsregio's is verplaatst.

Inwoners worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals appgroepen in de wijk. Cameratoezicht is een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt (proportioneel) toepassen en inbedden in goede wetgeving (privacy) en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

Het varen op de wateren in Dijk en Waard mag niet verstoring zijn. Het ingezette vaarbeleid om misstanden, zoals te snel varen, geluidsoverlast en drankmisbruik moeten effectief en streng worden aangepakt. Overtredingen kunnen vanaf de openbare weg waargenomen worden door het gebruik van drones. Overtreders of booteigenaren zonder vergunning worden streng gestraft. Bijvoorbeeld door voor een periode hun vaartuig te onteigenen.

De ChristenUnie hecht aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor inwoners in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente toe om problemen in de wijk concreet aan te pakken. De inzet van Bijzondere Opsporings Ambtenaren (Boa's) waarmee enkele jaren ervaring is opgedaan in Heerhugowaard en Langedijk is positief. De ChristenUnie wil dat er voldoende Boa's actief kunnen zijn in Dijk en Waard en nauw samenwerken met de wijkagenten.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- er wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent;
- Boa's worden blijvend ingezet in Dijk en Waard;
- inwoners worden (eventueel per wijk) betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten;
- in wijken waar groepen jongeren georganiseerd overlast veroorzaken, wordt een groepsaankpak opgesteld in overleg met het Veiligheidshuis. Harde kern en meelopers worden geïdentificeerd en ouders en netwerken betrokken om de overlast terug te dringen;
- we betrekken inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, en Buurtpreventie Apps;
- vaarbeleid wordt strikt en streng uitgevoerd.

9.2 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Het kan niet de bedoeling zijn dat zij door drugs, drank, of verslaving zichzelf, hun vrijheid en waardigheid kwijtraken.

Drugscriminaliteit wordt een steeds groter probleem in Nederland. De ChristenUnie wil de aanwezigheid van coffeeshops en het gebruik van drugs actief tegengaan en streng optreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen. De gemeente moet bij aanwezige coffeeshops actief handhaven op de landelijk vastgestelde AHOJ-GI-criteria (Verboden om: te afficheren, harddrugs te verhandelen, overlast te veroorzaken, jeugd onder de 18 toe te laten of aan hen te verkopen, grote hoeveelheden te verhandelen en het ingezetenen criterium). Ook moet het afstandscriterium minimaal 250 meter tot scholen) opgenomen worden in het lokale coffeeshopbeleid en wordt hier strikt op gehandhaafd.

De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is zeer kritisch over experimenten hiermee. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid een dubbele boodschap af.

Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops worden verboden. De gemeente moet actief zijn tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Het mag niet zo zijn dat zelfs kinderen het gebruik van een pilletje normaal vinden.

Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op, gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit en kost veel geld. De ChristenUnie wil dat Dijk en Waard zich in de regio/provincie sterk maakt voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.

De handhaving van de Drank- en Horecawet vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. De ChristenUnie is voor extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.

Sluitingstijden van horeca is lokaal maatwerk. Daarbij is van belang dat waar horeca zich in een woonwijk bevindt, de overlast voor de bewoners zoveel mogelijk beperkt wordt. Belangrijk daarbij is een totaalpakket aan afspraken met horeca, politie, hulpverlening en omwonenden.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente Dijk en Waard maakt zich in de regio/provincie sterk voor een taskforce drugs om drugs gerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken;

- de gemeente voert een verbod in voor het gebruik van lachgas in de openbare ruimte;
- de gemeente zet zich samen met maatschappelijke partners in voor de preventie van alcohol- en middelengebruik. Niet alleen richting de jeugd, maar ook in de richting van ouders/volwassenen;
- de gemeente zet zich in om de doelstellingen in het landelijk Preventieakkoord (2018) te behalen.

9.3 Prostitutie

Prostitutie is geen gewoon beroep. Prostitutie is ongelijkwaardig, er is bijna altijd sprake van machtsongelijkheid, economische ongelijkheid en genderongelijkheid. Daarom is de ChristenUnie tegen prostitutie.

Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen zijn de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn.

Met de verschuiving van prostitutie van de clubs en bordelen naar het thuiswerken/via internetdiensten aanbieden, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook de risico's. De coronacrisis heeft deze ontwikkeling versterkt.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente gaat vestiging van bordelen, meer dan wettelijk moet worden toegestaan, tegen en zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren;
- de ChristenUnie is ervan overtuigd dat misstanden binnen de sector verminderd worden door gelijke regels voor iedereen. Daarom willen wij, vooruitlopend op de wet WRS:
- de minimumleeftijd voor prostituées verhogen van 18 naar 21 jaar;
- een pooierverbod: degene die betrokken is bij onvergunde bedrijfsmatige seksuele dienstverlening en daar financieel voordeel uit haalt, wordt strafbaar;
- dat zelfstandig thuiswerkende prostituées vergunningplichtig worden;
- onder jongeren speelt *sexting* en *grooming* een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening;
- wijkteams/professionals volgen een training om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen en maken afspraken met de politie over handhaving, melding en begeleiding.

9.4 Ondernijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

Ook in Dijk en Waard moeten we ons bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties. Criminelen gebruiken vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van het gemeentebestuur kunnen we deze ontwikkelingen op het spoor komen. Bijvoorbeeld door aandacht te schenken aan het gebruik van winkelpanden (kap- en massagesalons) of horecapanden die aanwezig zijn op een manier die nauwelijks rendement kan opleveren.

Verouderde vakantieparken blijken regelmatig broeinesten van criminaliteit zoals witwaspraktijken te zijn. Dat vraagt om (extra) handhaving en beleid.

De gemeente werkt nauw samen met het RIEC (Regionale Informatie en Expertise Centra).

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- de gemeente Dijk en Waard komt met een plan van aanpak Ondernijning ter bestrijding van verwevenheid boven- en onderwereld en daarmee aanpakken van de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit. Dit vraagt om regionale samenwerking;
- om illegaal gebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing/panden tegen te gaan komt er beleid gericht op snelle herbestemming;
- strenge handhaving op onze vakantieparken is nodig. Geen permanente bewoning en een duidelijke gastenregistratie;
- de ChristenUnie is er voorstander van de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is in te zetten;
- de gemeente betreft de inwoners actief bij het herkennen van en signalering van (vermoedens van) ondernijnende activiteiten en het melden hiervan;

- een succesvolle aanpak van ondermijning begint bij een integer en weerbaar lokaal bestuur en ambtenarenapparaat. In de verplichte gedragscode in Dijk en Waard moet hiervoor aandacht komen.

9.5 Veiligheid, kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen mishandeling. Want de gevolgen van mishandeling zijn groot. Geweld in huiselijke kring komt vaker voor dan we denken. Niet alleen kinderen maar ook ouderen en (ex-)partners zijn dagelijks slachtoffer.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van onze gemeente. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende, hulp en/of een veilige opvang zijn;
- consultatiebureaus (CJG/JGZ) bieden begeleiding in het omgaan met huilgedrag van baby's;
- de ChristenUnie zet zich in voor een aanpak kindermishandeling waarin aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskonde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis;
- ouderenmishandeling krijgt de komende periode meer aandacht. Hiervoor overlegt de gemeente met mantelzorg- en ouderenorganisaties.

10. Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij goed omgaat met publieke middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de Rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting(ozb), door onze inwoners zijn opgebracht. Oftewel dat de gemeente een betrouwbare, goede rentmeester is.

In de afgelopen jaren is het takenpakket van alle gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's fors toegenomen. De beleidsvrijheid is beperkt en door bezuinigingen van de Rijksoverheid op de uitkering uit het Gemeentefonds ligt er een grote druk op het financieel beleid. De afgelopen jaren is er geld verdiend door de grondexploitatie, maar dat zijn geen structurele middelen. De nieuwe gemeente is gestart met een discussie over op welk zaken bezuinigd moest worden. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen om hun taken goed te kunnen uitvoeren, Dijk en Waard de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet brengen. De ChristenUnie dringt aan op efficiënt financieel beleid en het goed in beeld hebben en beheersen van risico's om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de basistaken van de gemeente inzake de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

De afgelopen periode kenmerkte zich door grote financiële tekorten (o.a. op jeugdzorg). Voor de oude tekorten op de jeugdzorg is nu eindelijk een tegemoetkoming toegezegd die nog overgenomen moet worden door een nieuw kabinet. Alleen is de ontwikkeling zo dat de zorgvraag nog verder stijgt en daarmee de financiële nood van de gemeente. Ook heeft de gemeente te maken met een aanpassing van de uitkering uit het gemeentefonds. De vraag is wat het uiteindelijke effect daarvan wordt. Ten slotte is het van belang dat voorzieningen in onze kernen zo goed mogelijk behouden blijven. De nieuwe gemeente zal dus nauwkeurig de begroting moeten beoordelen op nut en noodzaak van uitgaven. Belastingverhoging, meer dan de inflatie, is mede gezien de omvang van de belastingen onwenselijk.

De speerpunten van de ChristenUnie zijn:

- spaarzaamheid en een behoudende financiële koers zijn leidend, dus geen risicovolle nieuwe investeringen;
- bij gezond financieel beleid horen voldoende reserves om calamiteiten te kunnen opvangen. Structurele uitgaven moeten met structurele middelen begroot worden en dus niet met incidentele meevallers;
- aandacht voor de basistaken van de gemeente als zorg voor elkaar en zeker voor onze kwetsbare medemensen en een goede openbare ruimte staat voorop bij het maken van financiële en beleidsmatige afwegingen;
- de gemeente heeft als doelstelling dat duurzaam en circulair wordt ingekocht. Keuzes en resultaten zijn meetbaar;
- misbruik van voorzieningen moet worden voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig;
- de lokale belastingdruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie;
- de dienstverlening van de gemeente (heffingen en leges) is zoveel mogelijk kostendekkend;
- bij problemen die de gemeentegrenzen overstijgen moet worden gezocht naar samenwerking en solidariteit binnen de regio om zo mogelijk tot financiële afspraken te komen of een gezamenlijke lobby te organiseren.

Conclusie

De ChristenUnie heeft een omvangrijk programma en legt daarmee de lat hoog. Het is onze leidraad voor de komende vier jaar. Met dit programma kunnen en willen wij samen met u veel betekenen voor de gemeenschap van Dijk en Waard. Om dit programma te realiseren hebben wij uw stem en vertrouwen nodig. Mogen wij daarop rekenen?

Kandidatenlijst

1. Fred Ruiten
2. Trijntje Johanne Visser
3. Joris Koning
4. Ellen de Jong
5. Shawkat Hanna
6. Edith Vegter
7. Mark Splinter
8. Jaime Huls
9. Rijnie Purmer
10. Rick Elings
11. Coby Morcus
12. Daniel Braber
13. Mirjam Everaars
14. Dirk van de Poppe
15. Jack Barkey
16. Adrie Vermeulen
17. Dick de Jong
18. Gerard Hoogeland
19. Frank Schoon
20. Arjan Holsappel
21. Marcel Kortenoeven
22. Auke Pool
23. Leon van den Dool
24. Erica van As
25. Trees Huijboom
26. Wim Nugteren